

ARTICULUS III.

Utrum Christus in hoc mundo debuerit pauperem vitam ducere¹.

1. Ad tertium sic proceditur. Videtur quod Christus in hoc mundo non debuerit pauperem vitam ducere. Christus enim debuit eligibilissimam vitam assumere. Sed eligibilissima vita est, quæ est mediocris inter divitias et paupertatem; dicitur enim Proverbiorum 30: Mendicitatem et divitias ne dederis mihi, tribue tantum victui meo necessaria. Ergo Christus non debuit pauperem vitam ducere, sed moderatam.

2. Præterea, exteriores divitiæ ad usum corporis ordinantur, quantum ad victum et vestitum. Sed Christus in victu et vestitu communem vitam duxit, secundum modum aliorum quibus convivebat. Ergo videtur quod in divitiis et paupertate communem modum vivendi servare debuerit, et non uti maxima paupertate.

3. Præterea, Christus maxime homines invitavit ad exemplum humilitatis, secundum illud Matt. 11: Discite a me quia mitis sum et humilis corde. Sed humilitas maxime commendatur in divitibus; unde dicitur 1 Tim. ult.: Divitibus hujus seculi præcipe non altum sapere. Ergo videtur quod Christus non debuerit ducere pauperem vitam.

Sed contra est quod dicitur Matt. 8: Filius hominis non habet ubi caput reclinet, quasi dicat, secundum Hieronymum²: Cur me propter divitias et seculi lucra cupis sequi, cum tantæ sim paupertatis, ut nec hospitium quidem habeam, et tecto utar non meo. Et super illud Matth. 17: Ut non scandalizemus eos, vade ad mare, dicit Hieronymus: Hoc simpliciter intellectum ædificat auditorem, dum audit tantæ Dominum fuisse paupertatis, ut unde tributa pro se et Apostolo redderet, non habuerit.

Respondeo dicendum, quod Christum decuit in hoc mundo pauperem vitam ducere. Primo quidem, quia hoc erat congruum prædicationis officio, propter quod venisse se dicit, Marc. 4: Eamus in proximos vicus et civitates, ut et ibi prædicem; ad hoc enim veni. Oportet autem

¹ 4 cont., c. 55, ad 10, et opusc. 18, c. 15, et opusc. 20, c. 15.

² In illud Mat. 8: Accedens unus scriba, ait illi.

prædicatores verbi Dei, ut omnino vacent prædicationi, omnino a secularium rerum cura esse absolutos, quod facere non possunt qui divitias possident. Unde et ipse Dominus, Apostolos ad prædicandum mittens, dicit eis, Matt. 10: Nolite possidere aurum, neque argentum. Et ipsi Apostoli dicunt, Act. 6: Non est æquum nos relinquere verbum Dei, et ministrare mensis. Secundo, quia sicut mortem corporalem assumpsit, ut nobis vitam largiretur spiritualem, ita corporalem paupertatem sustinuit, ut nobis divitias spirituales largiretur, secundum illud 2 ad Cor. 8: Scitis gratiam Domini nostri Jesu Christi, quoniam propter vos egenus factus est, ut illius inopia vos divites essetis. Tertio, ne si divitias haberet, cupiditati ejus prædicatio adscriberetur. Unde Hier. dicit super Matt. 1, quod si discipuli ejus divitias habuissent, viderentur non causa salutis hominum, sed causa lucri prædicare. Et eadem ratio est de Christo. Quarto, ut tanto major virtus divinitatis ejus ostenderetur, quanto per paupertatem videbatur abjectior. Unde dicitur in quodam serm. Ephesini Concilii: Omnia paupertate et vilia elegit, omnia mediocria, et plurimis obscura, ut divinitas cognosceretur orbem transformasse terrarum; propterea pauperculam elegit matrem, pauperiorem patriam, egens fuit pecuniis; et hoc tibi exponit præsepe.

Ad primum ergo dicendum, quod superabundantia divitiarum et mendicitas vitanda videntur ab his qui volunt vivere secundum virtutem, in quantum occasiones peccandi. Abundantia namque divitiarum est superbiendi occasio; mendicitas autem est occasio furandi, et mentiendi, aut etiam perjurandi. Quia vero Christus peccati capax non erat, propter hanc causam, ex qua Salomon hoc vitabat, Christo vitanda non erant. Neque tamen quælibet mendicitas est furandi et perjurandi occasio, ut ibidem Salomon subdere videtur; sed sola illa quæ est contraria voluntati, ad quam vitandam homo furatur et perjurat. Sed paupertas voluntaria hoc periculum non habet; et talem paupertatem Christus elegit.

Ad secundum dicendum, quod communi vita uti, quantum ad victum et vestitum, potest aliquis non solum divitias possidendo, sed etiam a mulieribus et divitibus necessaria accipiendo. Quod etiam circa Christum factum est; dicitur enim Luc. 8, quod mulieres quædam sequebantur Christum, quæ ministrabant

¹ In illud Mat. 10: Nolite possidere aurum, t. 9.

ei de facultatibus suis. Ut enim Hier. dicit contra Vigilantium, consuetudinis Judaicæ fuit, nec ducebatur in culpam more gentis antiquo, ut mulieres de substantia sua victum atque vestitum præceptoribus suis ministrarent. Sed quia hoc scandalum facere poterat in nationibus, Paulus se abjecisse commemorat¹. Sic ergo communis victus poterat esse sine sollicitudine impediende prædicationis officium, non autem divitiarum possessio.

Ad tertium dicendum, quod in eo qui ex necessitate pauper est, humilitas non multum commendatur; sed in eo qui voluntarie pauper est (sicut fuit Christus), ipsa paupertas est maxime humilitatis indicium.

DISPUTATIO XXVIII,

In tres sectiones distributa.

DE RATIONE SEU STATU VITÆ QUEM CHRISTUS IN HOC MUNDO HABUIT.

In hac disputatione solum tractandum est de tempore a baptismo Christi, quod dici potest tempus prædicationis ac manifestationis ejus. Nam de tempore quod baptismum antecessit, in superioribus dictum sat est; hic vero pauca quædam addemus, prout loci et materiæ opportunitas postulaverit. Supponendum igitur imprimis est, in modo seu ratione vitæ Christi Domini duo posse considerari. Unum est id quod ad proprios mores, alterum quod pertinet ad munus seu officium quod ad aliorum utilitatem exercuit. Quæ duo complexus est Lucas, illis verbis Actorum 1: Cæpit Jesus facere et docere; et de illis eodem ordine tractat D. Thom., disputabiturque a nobis. Hic enim de priori parte solum agemus; de posteriori vero, quæstione 42 et sequentibus. Deinde supponenda sunt ea generalia principia quæ in priori tomo satis probata sunt, scilicet, Christum Dominum non potuisse non instituire vitam irreprehensibilem atque honestissimam; imo operatum semper esse quod gratius erat Deo, cujus voluntatem cognoscebat, summaque ac perfectissima charitate diligebat. Quocirca, de interiori animi ejus perfectione et virtutum exercitio nihil fere est quod hoc loco addamus. Quia ex dielis locis, et ex iis quæ de gratia et scientia beata, et infusa animæ Christi diximus, constat fuisse veluti in continuo actu, seu

¹ Hoc habet formaliter c. 27 Mat., super illud: Erant ibi mulieres, t. 9.

exercitatione virtutum, actibus earum semper sine otio vel interruptione sibi invicem succedentibus, prout ordini charitatis Dei et proximorum magis erat consentaneum. Solum ergo dicendum superest de ratione vivendi, quam instituit in his rebus externis quæ ad corporis moderationem et convictum humanum pertinent. Nam, licet ex prædictis generalibus principiis aperte inferatur in his omnibus eligisse quod, pensatis omnibus, foret honestius, Deoque gratius, explicandum vero a nobis est quid illud fuerit, quamve ob causam ita sit factum.

SECTIO I

Cur non instituerit Christus vitam eremiticam, et ab hominum consortio sejunctam.

1. Ratio dubitandi esse potest, quia hoc genus vitæ est perfectissimum, et aptissimum ad nobiliores actus charitatis exercendos, et familiarius cum Deo agendum, juxta illud: Ducam eam in solitudinem, et loquar ad cor ejus, Osee 2. Propter quod de hoc vitæ genere videtur Christus dixisse: Optimam partem elegit sibi Maria: debuit ergo Christus eandem eligere. Dicit fortasse aliquis, hæc habere locum in puris hominibus, qui externis actionibus vel hominum conversatione impediri possunt, ne se divinis rebus ferventer impendant, et interdum etiam exponi periculo minus honeste operandi; non vero in Christo, cui nihil poterat ad perfectam virtutis rationem officere. Sed hoc non satisfacit, tum quia Christus Dominus in modo vitæ suæ non solum quid sibi necessarium, sed quid etiam nobis futurum esset exemplo, observare debuit. Tum etiam quia licet omnia Christi opera ex dignitate personæ haberent infinitam quamdam perfectionem, ex se tamen et ex objectis unum præstabat aliis; cumque non posset omnia simul efficere (neque enim miracula non necessaria fingenda sunt), debuit ea, quæ meliora essent, præstare; hujusmodi autem sunt quæ in vita solitaria exerceri possunt; ergo.

2. Vita Christo eremitica cur non deceat. — Objectio. — Dicendum vero est convenientius fuisse ut Christus Dominus inter homines versaretur, et cum illis vitam communem ageret. Hoc est certum, quia ita factum esse constat ex Evangelio; certum est autem Christum id egisse quod magis decebat. Rationem autem reddit D. Thomas, quia hoc vitæ genus maxime necessarium vel utile fuit ad fi-

nem incarnationis, exercendumque munus ad quod a Patre fuit missus in mundum. Non enim venit solum ut esset redemptor hominum, sed etiam doctor et magister, tum veritatem docendo, tum etiam exemplo ac doctrina hominum mores componendo. Quam rationem eleganter ac perspicue D. Thom. declarat, et in tria capita distinguit. Solum potest objici, quia hæc ratio ad summum videtur probare de eo tempore quo Christus prædicavit in mundo. Tunc enim necesse fuit peregrinari inter homines, et facilem se tractabilemque præbere, ut eos ad sui cognitionem et amorem alliceret; at vero de toto tempore vitæ ante baptismum non concludit hæc ratio. Quia tunc privatam vitam egit, et neque docebat, neque populo concionabatur; ergo non oportuit tunc communem vitam agere. Potuisset quippe more Joannis Baptistæ prius solitariam et eremiticam vitam degere; postea vero opportuno tempore homines docere, et ad eum finem cum ipsis una convivere. Nec dici potest, propter exemplum mansisse etiam illis prioribus annis inter homines, tum quia opera illo tempore facta ita privata fuerunt, et paucis hominibus cognita, ut nemini fere exemplo esse potuerint. Tum quia, licet solitariam vitam ageret, plurimum posset exemplo suo homines ad similem vitæ rationem, quæ omnium est perfectissima, permovere. Respondetur primo, ad ipsummet doctoris munus, quo postea fungendum ei fuit, conduxisse quam plurimum, ut totum prioris vitæ tempus in conspectu, et communi hominum convictu traduceret, ut compertum esset omnibus nihil ab hominibus didicisse unquam, nec potuisse nisi divinitus edoctum admirandam rerum divinarum scientiam ostendere. Unde hinc postea mirabantur dicentes: *Quomodo hic litteras scit, cum non didicerit?* Joan. 7; Marc. 6: *Admirabantur in doctrina ejus dicentes: Unde huic hæc omnia, et quæ est sapientia, quæ data est illi, et virtutes tales, quæ per manus ejus efficiuntur? Nonne hic est faber, filius Mariæ?* etc. Itaque ipsemet convictus, et quasi familiaris communicatio, et vulgaris officii ac vitæ ratio occasio fuit, ut ejus doctrina majorem haberet splendorem et admirationem. Secundo, non oportuit exordiri solitariam vitam, et ab hominum frequentia consortioque semotam, cum oporteret cum iis postea valde familiariter agere, etiam cum publicanis et peccatoribus, eorum fragilitati quodammodo (in iis, quæ prava non erant) sese accommodando, tum

ut eos ipse a peccatis abduceret; tum ut ipsi majori cum fiducia ad eum accederent; hæc autem tanta mutatio posset, aut levitatem indicare animi, aut suspicionem afferre, quod de prioris vitæ perfectione aliquantulum remisisset. Tertio, magnum et admirabile eo tempore datum est hominibus humilitatis exemplum, quod majoris esse momenti Christus existimavit, quam omnem aliam vitæ rationem instituere, quæ hominibus sanctorum et excellentior appareret. Addo etiam decuisse ut Christus exemplo suo doceret homines temperate et sine reprehensione inter homines degere.

3. Ad rationem ergo dubitandi in principio positam respondet D. Thomas hic ad secundum, perfectius esse illud vitæ genus, quod cum divina contemplatione conjunctam habet eam actionem, qua aliquis, contemplando et docendo, quæ meditatus est aliis tradit. Et hujusmodi vitæ ratio a Christo est inita, quia licet non semper prædicaverit, semper tamen vitæ suæ modum ad eum finem retulit, et quando munus prædicatoris exercuit, divinam contemplationem non omisit, non solum interius (ubi nunquam illa caruit), sed etiam exterius, vacando, scilicet, ab externis functionibus, et ab hominum frequentia sese abducendo. Et hinc patet responsio ad alteram difficultatis partem. Nam in hoc vitæ genere instituendo, perfectissimum virtutum exemplar hominibus Christus præbuit. Nec tamen oportuit exercere semper actus ex objecto perfectissimos, tum quia debuit humano modo vivere et operari; perfectio autem humanæ vitæ varietatem quamdam actionum necessario requirit; tum etiam quia non semper est melius operari actum secundum se seu ex objecto meliorem, sed eum qui fini charitatis magis est consentaneus; tum denique quia cum Christus sit velut exemplar universale omnibus hominibus propositum, operæ pretium fuit ut omnium virtutum opera in eo elucerent, et (quoad fieri posset) omnes hominum conditiones, ætates, et status complecteretur, eminentiori quadam ratione, ut omnes in eo haberent quod imitarentur. Quam certe ob causam oportuit ut et activam et contemplativam vitam ita conjungeret, ut interdum eam actionem exerceret, quæ posita est in corporalibus rebus, interdum vero spiritualem, item aliquando vitam ageret in exterioribus vulgarem et communem, aliquando rursus cœlestem, ut jejunando quadraginta dies, pernoctando in oratione Dei.

4. Hanc denique D. Thomæ doctrinam confirmare possumus eleganti Gregorii Nazian. testimonio, quod ipse quidem Basilio præstitit, orat. 20; multo tamen verius ac perfectius Christo quadrat: *Cum solitaria* (inquit ille) *vita, et quæ societate gaudet, ut plurimum inter se dissiderent ac pugnarent, ne utraque omnino, vel commoda, vel incommoda sua, pura et immixta haberet, præclare eas inter se reconciliavit, ac permiscuit, ut nec contemplatio communicationis experta esset, nec actio contemplatione careret, sed quemadmodum terra et mare, ita etiam hæc duæ vitæ commoda sua inter se communicantes ad unicam Dei gloriam concurrerent.* Multaque similia in eandem sententiam edisserit, orat. 21 in Athanas., ubi inter alia sic scribit: *Sic enim hæc duo, hoc est, tranquillam actionem, et actuosam tranquillitatem, consociavit, et copulavit, ut persuasum omnibus redderet monasticæ vitæ professionem, morum potius gravitate et constantia, quam corporis secessione exprimi, atque insigniri.*

SECTIO II.

Utrum Christus Dominus religiosæ vitæ statum coluerit.

1. Si nomine vitæ religiosæ intelligamus vitam sanctam et honestam, eo generalis locutionis genere quo dixit Jacobus, cap. 1: *Religio munda et immaculata apud Deum et Patrem hæc est, visitare pupillos et viduas in tribulatione eorum, et immaculatum se custodire ab hoc seculo;* hoc, inquam, loquendi modo non est locus quæstioni; satis enim constat Christum sanctissimam duxisse vitam. Si vero ea voce peculiarem illam vivendi rationem et statum intelligamus, in quo homines ab affectibus terrenarum rerum abstracti divino muneri consecrantur, paupertatem, castitatem et obedientiam colentes, hoc sensu pauca possunt certo affirmari, dubitari vero et inquiri permulta.

2. *Perpetua in Christo virginitas.*—Primo igitur de obedientiæ voto aut professione certum est non habuisse locum in Christo. Quia propter dignitatem personæ nulli hominum jure subditus fuit, ut priori tomo ostensum est. Et quamvis prioribus annis subditus fuerit parentibus, postea vero nullum habuit cui specialiter obediret, nec jure, nec facto, quamvis sacerdotibus et principibus republicam gubernantibus, juxta communem legem et morem, obediret. Secundo, certum

est Christum Dominum perpetuam virginitatem servasse. Hoc est de fide certum, quia licet in Evangelio in propriis terminis non sit expressum, tamen ex tota illius serie satis constat, et universa Ecclesia semper intellexit, et omnes Patres passim prædicant, neque oportet rem satis perspicuam ac manifestam, quam ne hæretici quidem in dubium unquam vocarunt, latius comprobare. Congruentiæ autem sunt etiam per se notæ, primo, quia hæc vitæ ratio est per se excellentior, et ad omnem finem incarnationis et vitæ Christi magis accommodata, et officio Doctoris ac sacerdotis summi aptissime conveniens. Secundo, quia Evangelica puritas maxime decebat divinam personam. Tertio, propter exemplum; prædicaturus enim erat hominibus virginitatis consilium, ideoque operæ pretium fuit ut eos ad amplectendam illam suo exemplo permoveret. Quo loco adduci possunt omnia quæ supra, agentes de virginitate B. Mariæ, ex Patribus congestimus; illa enim multo magis in Christo locum habent.

3. *Dubium.*—Inquiri tamen consequenter potest, utrum Christus Dominus Deo virginitatem suam et perpetuam castitatem voto consecrarit. Sed de hac re nihil vel in Scriptura sacra, vel in veteribus Patribus scriptum invenio. D. Thomas quidem, 2. 2, q. 88, art. 4, ad 3, in genere attingit quæstionem, an Christus aliquid voverit, et id simpliciter negare videtur, quanquam solum dicat quod Christo secundum se non competeat vovere, duasque hujus rei reddit rationes. Prima, quia erat Deus. Secunda, quia voluntatem habebat firmatam et immobilem in bono (finis enim voti esse videtur stabilire voluntatem in ea re quæ Deo promittitur); sed neutra harum rationum concludit. Nam quamvis Deus esset, erat etiam homo.

4. *Christus voti capax sicut et præcepti.*—Quapropter mihi non est dubium quin, non obstante divinitate personæ suæ, fuerit capax voti, et obligationis ex illo ortæ. Probatur, quia ratione naturæ et voluntatis humanæ erat capax proprii domini, propriique juris et obligationis. Item hac ratione poterat sese obligare homini per veram promissionem; cur non etiam Deo? Nam unitas personæ divinæ in utraque natura divina et humana non obstabat, quia ea non obstante poterat intercedere vera ratio justitiæ et satisfactionis Christi hominis ad Deum (ut in superioribus ostensum est); ergo poterat etiam

intervenire promissio et obligatio ejus. Non enim hæc est magis ad alterum quam justitia. Præterea fuit Christus capax præcepti; ergo et voti. Patet consequentia, tum quia votum habet vim cujusdam particularis legis; tum etiam quia non minus videtur repugnare Deo recipere legem a superiore, quam se obligare superiori; ergo si primum habet locum in Deo propter assumptam naturam, secundum non repugnabit illi. Et hæc quidem rationes non solum videntur probare non repugnasse simpliciter votum Christo, eo quod Deus esset; sed etiam non fuisse indecens, neque minus conveniens, sicut non fuit indecens habere præceptum, neque orare, sacrificium offerre, aliosve actus religionis exercere; ergo neque actus votendi, et voti observatio, qui sunt ex perfectioribus actibus religionis. Et hinc etiam videtur enervari altera D. Thomæ ratio. Quia votum nec solum, nec præcipue est propter firmandam voluntatem, sed propter offerendum Deo obsequium, consecrandamque et ad nobiliorem ordinem elevandam ipsam voti materiam; ac denique ut actus ex voto factus perfectior sit quam sine voto. Et hic etiam locum habet argumentum factum de præcepto, quod positum fuit Christo, etiamsi haberet voluntatem firmatam in bono, idemque facturus esset, etiamsi non interveniret præceptum. Quia præceptum non semper ponitur propter inducendam, seu firmandam voluntatem, sed per se propter majus obedientiæ bonum.

5. *Responsio: Christum perpetuæ virginitatis votum Deo nuncupasse probabile est.* — Ex quo aliqui probabiliter opinantur, sicut Christus habuit præceptum moriendi pro hominibus, ita etiam de eadem re votum emisisse. Atque ad hoc accommodant illud Psalm. 21: *Vota mea Domino reddam.* Nam Psalmum illum de Christo omnes interpretantur. In eo enim habentur verba illa quibus Christus in cruce usus est: *Deus, Deus meus, quare me dereliquisti?* et ita Glossa ibi verba illa de Christo interpretatur. Et quamvis D. Thomas probabiliter dicat Christum ibi esse locutum in persona suorum membrorum, si tamen proprie et sine incommodo potest de Christo intelligi, cur non ita interpretabimur? Nam et Hieronymus ibi inter alia inquit: *Vota Christi sunt natiuitas, vel passio, vel mysterium corporis ac sanguinis ejus.* Quæ non possunt vota dici, nisi quatenus voto oblata sunt. Eodem fere modo exponit Augustinus ibi. Basilus vero et Theodoretus addunt, *votum*, ibi pro-

prie significare promissionem. Est ergo probabile Christum in primo instanti conceptionis suæ, se voto consecrasse Deo ad redimendos homines, et in hunc finem omnes actiones ac passiones vitæ suæ voto obtulisse; erit igitur etiam probabile perpetuæ virginitatis votum Deo nuncupasse. Et confirmatur tandem, quia virginitas per se est amabilis, et digna Christo; ergo et ejus perfectio ac consecratio. Huc accedit quod hac ratione voluit Christus matrem suam virginitatem vovere; nobis etiam consuluit ut idem faciamus; quid ergo ob stare potest quominus in hoc ipse præierit exemplo, cum ad perfectionem hoc spectet, et nullam imperfectionem includat quæ Christum dedecet? Certe videtur hic dicendi modus habere plurimum pietatis ac probabilitatis. Neque videtur adversari D. Thomæ, quia ipse solum videtur docuisse, non fuisse eandem rationem votendi in Christo, quæ in nobis est; atque esse in eo peculiarem causam, ob quam voto non indigerit, quod recte probant rationes ejus. An vero de facto voverit, necne, videtur consulto prætermisisse propter rei incertitudinem; quod sane consilium eligendum nobis est ne rem novam et incertam simpliciter affirmare videamur. Nobis ergo sufficiat Christum a principio castitatem coluisse, eamque firma ac stabili voluntate sibi proposuisse, et in divinum honorem et gloriam retulisse. Unde fit ut eminenter habuerit quicquid perfectionis est in castitate Deo consecrata per votum, sive propriam ac formale votum emisit, sive non.

6. *Christus paupertatem servavit et coluit.* — Tertio, certum est Christum Dominum paupertatem servasse, atque coluisse. Hoc constat ex historia Evangelica. Nam Matth. 8 dicitur: *Filius hominis non habet ubi caput suum reclinet.* Idem notat Hieronymus, Matth. 47, in illo facto, quando Christus misit Petrum ad mare, ut afferret unde solveret tributum; unde 2 ad Corint. 8, ait Paulus: *Scitis gratiam Domini nostri Jesu Christi, quoniam propter vos egenus factus est.* Deinde Christus consilium dabat Apostolis suis, Matth. 40: *Nolite possidere aurum neque argentum;* ergo maxime decebat ut, quod prædicabat verbo, doceret exemplo. Unde Matth. 19 dicebat: *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia quæ habes, et da pauperibus, et sequere me,* id est, imitare me; et statim subjunxit divitem difficile posse salvari; et ideo Petrus respondit: *Ecce nos reliquimus omnia, et secuti sumus te;* ergo dabat Christus discipulis suis exemplum

paupertatis. Quocirca hæc veritas in genere et absolute sumpta de fide est, et tradita in decretis Pontificum, quos statim referam.

7. *Quod genus paupertatis ante baptismum professus sit Christus.* — In modo autem explicandi hanc paupertatem magna controversia est, quæ (ut multi existimant) inter Summos quoque Pontifices versatur. Ut vero intelligatur, ponendum est primo non esse sermonem de paupertate, quæ excludat excellens illud et quasi divinum dominium, quod Christus habuit in omnes creaturas ratione hypostaticæ unionis, de quo in priori tom., disp. 48, sect. 2, latius disseruimus; est igitur sermo de paupertate, ut est in usu hominum, et dicit carentiam humani domini, aut usus liberi earum rerum quæ corpori necessariae sunt. Secundo, ponendum est non esse quæstionem de tempore vitæ Christi ante baptismum. Nam de illo jam superius satis diximus, victitasse, scilicet, ex bonis parentum, et fortasse etiam aliquid suo labore et fabrilis arte peperisse. Nec affirmari satis potest utrum aliquid eo tempore ut proprium possederit, quanquam de bonis immobilibus satis certum videatur, eorum non habuisse dominium, quia neque parentum fuit hæres, neque illis emendis aut acquirendis navavit operam. Quod si B. Joseph bona aliqua immobilia reliquit, verisimilius est dono illa dedisse Virgini, si iis ad vitam transigendam indigebat. Cæterarum autem rerum mobilium potuit fortasse Christus habere dominium aliquod, seu proprietatem, licet etiam fieri potuerit, ut, solo usu contentus sibi a parentibus dato, dominium illis proprietatemque permiserit. Vel credi etiam potest in illa sanctissima familia Jesu, Mariæ et Joseph, omnia fuisse communia, servato tamen ordine. Nam Josepho commissum erat ut esset veluti dispensator illius domus, et verisimile est Christum semper sese ut subditum inferioremque gessisse; atque adeo nihil ut proprium toto illo tempore possedisse ac dispensasse, sed juxta parentum arbitratum.

8. Omisso ergo hoc tempore, de reliquo est controversia, quod genus paupertatis professus tunc fuerit. Et primo est dubitatio de modo seu objecto hujus paupertatis, utrum, scilicet, omnium rerum dominium a se abdicaverit, solo usu retento; an proprietatem aliquarum rerum habuerit, vel in particulari, vel in communi; et est quæstio de rebus mobilibus, nam de immobilibus eadem vel major ratio est de hoc tempore quæ de tota vita

superiori, et ita de his bonis nulla est controversia, sed de mobilibus et usu consumptilibus. Ratio vero difficultatis est, quia Nicolaus IV, in c. *Exit*, de Verb. sign., in sexto, tradit Christum exemplo suo docuisse eam paupertatem, quæ omnium rerum proprietate, tam in communi, quam in particulari privat. Unde sentire videtur, eo tempore non habuisse Christum dominium, neque in particulari, neque in communi, etiam earum rerum quæ usu consumuntur. At vero Joannes XXII, in Extravagantibus *Ad conditorem*, et *Cum inter nonnullos*, et *Quia quorundam*, de Verborum significatione, videtur damnare ut hæreticum, dicere, Christum nullius rei proprium dominium habuisse. De quorum Pontificum dissensione videri possunt Turrecremat., lib. 2 Summ., c. 112; et Bellarmin., lib. 4 de Summo Pontifice, c. 14; et Soto, lib. 4 de Just., quæst. 1, a. 1. Sed exponamus breviter primo quid res habeat; inde vero constabit quid ad prædicta jura respondendum sit. De re igitur ipsa quatuor mihi videntur partim certa, partim verisimilia.

9. *Aliquo tempore post baptismum Christus aliquarum rerum dominium in communi habet.* — Primum est, in aliqua parte illius temporis habuisse Christum aliquarum rerum dominium, saltem in communi, id est, simul cum discipulis. Hoc ut minimum docet Joannes XXII, et colligi potest ex Joan. 4, ubi dicitur, *discipulos abisse in civitatem, ut cibos emerent.* Et cap. 6 dixit Christus ad Philip-pum: *Unde ememus panes ut manducet hi et Matth. 14 dixit: Non habent necesse ire, date illis vos manducare;* et Joan. 12 dicitur, *Judas habuisse loculos, et ea quæ mittebantur portasse;* et additur ibidem *Judas fuisse furem et latronem*, eo quod aliquid ex illis bonis usurparet. Agebat ergo contra justitiam et dominium quod in ea bona Christus et alii Apostoli habebant; et c. 13, cum Christus dixisset Judæ: *Quod facis fac citius*, putarunt discipuli, *quia loculos habebat Judas, quod dixisset ei Jesus: Erne ea quæ opus sunt nobis ad diem festum, aut ut egenis aliquid daret.* Quæ omnia supponunt fuisse aliquarum rerum dominium in collegio Apostolico cui Christus præerat. Unde Gregorius Nazianz., orat. 16, in fine, ut exemplo Christi homines ad erogandam eleemosynam inducat, inquit: *Quin me movet Christi crumena, quæ nos ad pauperes alendos exhortatur.* Et August., 1. de Mendacio, c. 15: *Videmus et ipsum Dominum habuisse loculos, quo ea, quæ dabantur, mitte-*